

Monumentnummer*: 531379

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 11 januari 2013
Kadaster deel/nr 82688/15

*Woonplaats** Naarden
*Gemeente** Gooise meren
*Provincie** Noord-Holland

Locatiennaam Fort Ronduit, Naarden
Locatieomschrijving

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Naarden	G			3091
Naarden	G			2188
Naarden	G			3090
Naarden	G			2187
Naarden	G			2479
Naarden	G			3089
Naarden	G			2089
Naarden	G			2189

*Omschrijving***

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

FORTAANLEG EN AARDWERKEN MET HOOFDWAL, WAARIN (RESTEN VAN) GESCHUTSOPSTELPLAATSEN, NATTE GRACHT MET BUITENOEVERS, MET (OMLEIDINGS- EN ONDERHOUDS) WEGEN EN MET OORSPRONKELIJK DOOR GRENSPALEN AANGEDUIDE ZONE van Fort Ronduit als een solide en substantieel hoofdonderdeel van het verdedigingswerk. Het Fort Ronduit ligt in het noordelijke deel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, tussen de Vesting Naarden en de voormalige Zuiderzee, nu IJsselmeer. Het fort is door middel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van een verdedigingswal aan de zuidzijde fysiek verbonden met de Vesting Naarden. Fort Ronduit diende ter verdediging van de buitendijkse gronden aan de noordzijde van de vesting, de zeedijk en de Naarder Trekvaart. Naarden was van zeer groot militair-strategisch belang als verdediging van de directe toegang tot Amsterdam. Het fort moest voorkomen dat de Vesting Naarden aan de noordzijde werd gepasseerd. Forten werden gewoonlijk geconstrueerd op basis van vooraf aangebrachte aardlichamen die als een fundering fungeerden en wegzakken (in een natte en slappe bodem) moesten voorkomen. Bij de bouw van de forten is, behalve dit gewoonlijk al tactisch 'voorgevormde' aardlichaam - dat op zichzelf reeds een weerbare rol kon vervullen - ook nog een specifieke aanleg gerealiseerd die bedoeld was om de defensieve kracht te vergroten, de veiligheid van de bezetting te waarborgen en intern en extern transport en verkeer te vergemakkelijken. Zo ontstonden er onder meer natte (en soms droge) fortgrachten, aarden dekkingen voor verschillende bouwwerken om ze minder kwetsbaar te maken voor inslagen van vijandelijk vuur, aarden wallen die de bebouwing en open terreinen dekten en de contouren bepaalden en ook (bestrate) paden en appelpaatsen. Langs de buitenzijde van de grachten lag vaak een weg of pad, eventueel in de vorm van een gedekte weg aangelegd, maar ook wel gelijk met of zelfs boven maaiveldniveau gelegen. Deze wegen of paden konden verschillende functies hebben, uiteenlopend van openbare weg tot onderhoudspad, en ook van militaire gedekte weg tot exclusieve toegangsweg naar het fort. Buiten de natte gracht bevindt zich bovendien vaak een (van oudsher en nog ten dele) met grenspalen als zodanig aangemerkte zone waarover het Ministerie van Oorlog de zeggenschap had, de zogenoemde Militaire Landsgrond. Het Fort Ronduit wijkt niet principieel af van dit algemene patroon; zeldzaam is echter de door een gracht geflankeerde aarden verdedigingswal die in verbinding staat met de gedekte gemeenschapsweg van de Vesting Naarden. De wal diende onder meer ter verdediging van de toegangsweg aan de westzijde van Fort Ronduit. De aanleg van het fort Ronduit is nog grotendeels intact en bestaat uit aardwerken uit de periode 1873-1876 en enige bestrating uit de jaren 1920.

Omschrijving

FORTAANLEG EN AARDWERKEN MET HOOFDWAL, WAARIN (RESTEN VAN) GESCHUTSOPSTELPLAATSEN, NATTE GRACHT MET BUITENOEVERS, MET (OMLEIDINGS- EN ONDERHOUDS) WEGEN EN MET OORSPRONKELIJK DOOR GRENSPALEN AANGEDUIDE ZONE van Fort Ronduit als solide en substantieel hoofdonderdeel van dit nabij de Vesting Naarden gelegen verdedigingswerk. De aanleg van het fort uit 1873 bestaat uit een aardwerk omgeven door een gracht, waarlangs knotwilgen, die tot de karakteristieke camouflerende beplanting behoren. Het fort heeft rondom een aarden borstwering met daarachter een walgang. De geschutsemplacementen met traversen aan de oostzijde (frontzijde) van het fort zijn nog grotendeels herkenbaar aanwezig. Voor het kazernegebouw S en bij het wachthuis gebouw T is een klinkerbestrating aanwezig, evenals op de steile taluds die naar een kademuur aan de zuidwestelijke gracht leiden. Deze bestrating dateert uit de jaren 1920 en de kademuur uit 1876. Tot de aanleg van het fort hoort ook de door grachten aan de oost- en westzijde geflankeerde verdedigingswal, die de westelijk hiervan gelegen gedekte weg naar de vesting Naarden aan vijandelijk zicht en vuur onttrekt. De verdedigingswal heeft een brede borstwering aan de oostzijde; de oorspronkelijk daarachter liggende emplacementen voor het opstellen van geschut zijn verdwenen. De wal wordt aan de noordzijde door de fortgracht van het fort gescheiden. De contour van het fort kent een inham aan de zuidwestzijde en een uitstulping aan de zuidoostzijde (frontzijde) ten behoeve van de veiligheid van manschappen die van de wal naar het fort overstaken. De begrenzing van de aanleg valt samen met die van het (eertijds) met grenspalen aangeduide gebied. Deze oorspronkelijk met grenspalen als zodanig aangemerkte zone, waarover het Ministerie van Oorlog zeggenschap had, is op de bij dit document behorende kaart aangeduid.

Waardering

FORTAANLEG EN AARDWERKEN MET HOOFDWAL, WAARIN (RESTEN VAN) GESCHUTSOPSTELPLAATSEN, NATTE GRACHT MET BUITENOEVERS, MET (OMLEIDINGS- EN ONDERHOUDS) WEGEN EN MET OORSPRONKELIJK DOOR GRENSPALEN AANGEDUIDE ZONE

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

van het Fort Ronduit is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het onderdeel is een voorbeeld van een aarden aanleg uit 1873-1878 met gracht (fort en verbindingswal), waarvan tevens een deel van de latere bestrating resteert.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en in het bijzonder met de Vesting Naarden.

* Het onderdeel is enerzijds representatief als herkenbaar fort en het is vrij zeldzaam vanwege de gaaf bewaarde aanleg (aardwerken, bestrating) en vooral de omgrachte verdedigingswal voor de gedekte weg naar de vesting Naarden.

* Het onderdeel is gaaf bewaard omdat de aardwerken, bestrating en wal uit de tijd van de eerste aanleg nog aanwezig of zeer herkenbaar zijn.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Omwalling

Functie

Aardwerk